

پاسخ سوالات درس ۱۸

مطالعات نهم

۱- افراد چه زمانی با پرسش کیستی یا هویتشان مواجه می شوند؟

افراد در موقعیت‌های گوناگون با پرسش از «کیستی» یا هویتشان مواجه می شوند. برای مثال، وقتی به جایی تلفن می کنند، در

یک مؤسسه آموزشی یا ورزشی ثبت نام می کنند، برای استخدام شدن به مؤسسه‌ای می روند یا در مراسم

خواستگاری از آنها خواسته می شود به این پرسش پاسخ دهند. آنها نیز با توجه به شرایط و موقعیت،

برخی ویژگی‌های خود را بیان می کنند.

جواب ۱

۲- هویت چیست؟

موضوع هویت در واقع همان پاسخ به پرسش «کیستی» است. هویت عبارت است از احساس و آگاهی و شناخت از خود. آگاهی انسان از وجود و شخصیت و ویژگی‌های خود از جمله تفاوت‌های او با سایر موجودات زنده است و خداوند این امتیاز را به انسان عطا کرده است.

جواب ۲

ابعاد فردی و اجتماعی هویت

اکنون که فعالیت شماره ۱ را انجام دادید، آیا می‌توانید ویژگی‌های خود را دسته‌بندی کنید؟

برای مثال، ممکن است گفته باشید من ۱۵ سال دارم و فردی بلند قد، گندمگون با چشمان قهوه‌ای هستم به ورزش والیبال علاقه مندم و جزء گروه حافظان محیط زیست هستم و فعالیت‌هایی در این زمینه انجام می‌دهم.

در اینجا شما به برخی از ویژگی‌های فردی و اجتماعی خود اشاره کرده‌اید. پس ما دارای هویت فردی و هویت اجتماعی هستیم.

نکته

۳- هویت فردی شامل کدام ویژگی ها می شود برای هر کدام مثال بزنید.

جواب ۳

هویت فردی: هویت فردی شامل دو بخش ویژگی های جسمانی و روانی است.

ویژگی هایی مانند جنسیت، قد، وزن، سن و گروه خونی هویت جسمانی را تشکیل می دهند. این ویژگی ها مربوط به بدن و خلقت

طبیعی ما هستند. ویژگی های اخلاقی و روانی همان ویژگی های غیر جسمانی هستند؛ مانند صبور بودن، زودرنج بودن، داشتن پشتکار و

اراده، امیدوار بودن، لجوج بودن و به هنر علاقه داشتن.

۴- ویژگی های جسمانی و ویژگی های اخلاقی و روانی افراد بر کدام خصوصیات آنها اثر می گذارد؟ مثال بزنید.

- ویژگی های جسمانی افراد بر خصوصیات روانی آنها اثر می گذارد. برای مثال، بیماری ها یا اختلالات جسمی تأثیرات نامطلوبی بر سلامتی روانی انسان دارند. حتماً در درس علوم خوانده اید که مثلاً ترشح زیاد یا کم برخی غده ها در بدن، مانند تیروئید، بر خلق و خوی افراد تأثیر می گذارد.
- از سوی دیگر، ویژگی های اخلاقی و روانی نیز می توانند بر جسم ما تأثیر بگذارند. برای مثال، افراد خوش بین و امیدوار و پرتلاش نسبت به آدم های بدبین و منفی باف یا تنبل، سلامت جسمانی بیشتری دارند.

جواب ۴

۵- هویت اجتماعی چیست مثال بزنید.

جواب ۵

هویت اجتماعی: افراد با عضویت در گروه‌های مختلف اجتماعی هویت اجتماعی به دست می‌آورند.

ما با عضویت در خانواده، فرزند به حساب می‌آییم، با عضویت در مدرسه دانش‌آموز هستیم و با عضویت در جامعه ایران، ایرانی محسوب می‌شویم. به عبارت دیگر، هویت اجتماعی ما از طریق ارتباط با جامعه شکل می‌گیرد. ما عضو گروه‌های متفاوتی مانند خانواده،

دوستان، هم‌کلاسی‌ها، همسایه‌ها و همکاران هستیم و در هر گروه نقش‌هایی را برعهده می‌گیریم.

وقتی خود را عضو یک گروه معرفی می‌کنیم به هویت اجتماعی خود اشاره می‌کنیم.

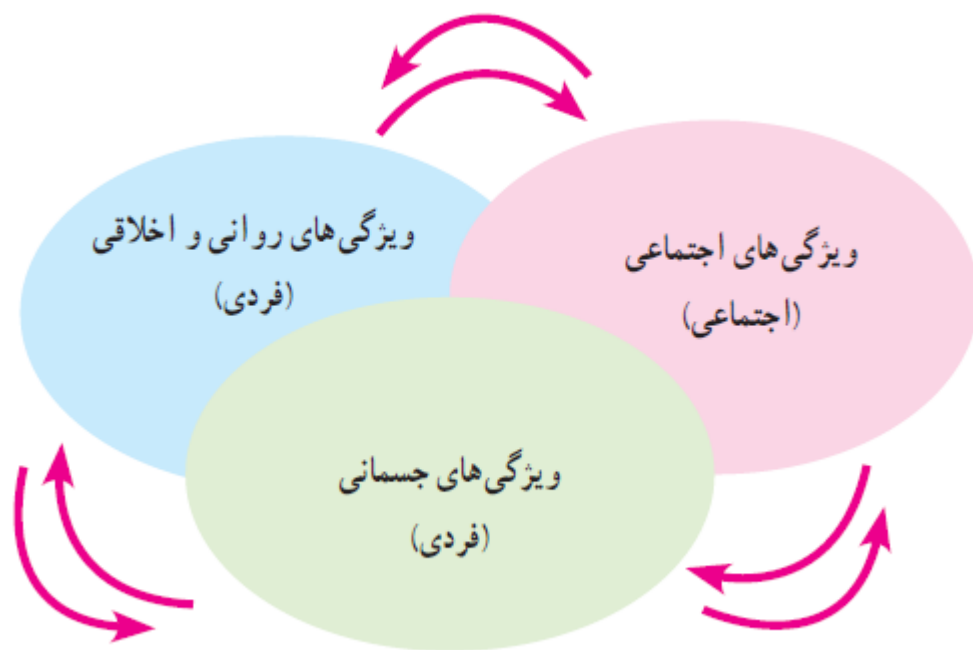
۶- خانواده و جامعه چه تأثیری بر هویت فرد دارند؟

جواب ۶

هر فرد ابتدا در خانواده و سپس در مدرسه و محله و سایر مؤسسات و نهادهای اجتماعی با عقاید و ارزش‌های جامعه آشنا می‌شود. بدین ترتیب، هویت اجتماعی او بر اساس عقاید و ارزش‌های جامعه شکل می‌گیرد.

نکته

هویت فردی (جسمانی و روانی) و هویت اجتماعی بر یکدیگر تأثیر می گذارند.

۷- آیا ویژگی های هویتی ما تغییر می کنند؟

جواب ۷

آیا ویژگی های هویتی ما تغییر می کنند؟

برخی از ویژگی های هویتی تغییر نمی کنند و همیشه ثابت اند؛ برای مثال، ما نمی توانیم سن و تاریخ تولد یا مکان تولد خود را تغییر بدهیم اما برخی از ویژگی های هویتی همواره در حال تغییرند. برای مثال، یک فرد فقیر ممکن است به فردی پر درآمد، و یک فرد بی سواد به آدمی باسواد و تحصیل کرده مبدل شود یا فردی که چندان به اخلاق دینی پایبند نیست با تلاش و کوشش به فردی باتقوا تبدیل گردد.

۸- آیا افراد در شکل گیری ویژگی های هویتی خود نقش دارند؟

جواب ۸

ویژگی های انتسابی و اکتسابی

ما در شکل گیری بعضی از ویژگی های هویتی خود نقشی نداریم برای مثال، جنسیت، مکان تولد، پدر و مادر و شکل و قیافه خود و مواردی از این قبیل را انتخاب نمی کنیم. به این ویژگی های هویتی که ما در پیدایش آنها نقشی نداریم، ویژگی های انتسابی می گویند. از سوی دیگر، ما در بسیاری از ویژگی های هویتی خود نقش داریم. برای مثال، برخی صفات اخلاقی یا ویژگی های اجتماعی را خود انتخاب می کنیم و به آنها شکل می دهیم. به ویژگی هایی که ما در به دست آوردن آنها نقش داریم، ویژگی های اکتسابی می گویند.

نکته

هویت ملی

یکی از مراتب هویت اجتماعی، هویت ملی* است که به یک ملت مربوط می شود.

۹- مفهوم ملت به چه معناست و دارای چه اشتراکاتی است؟

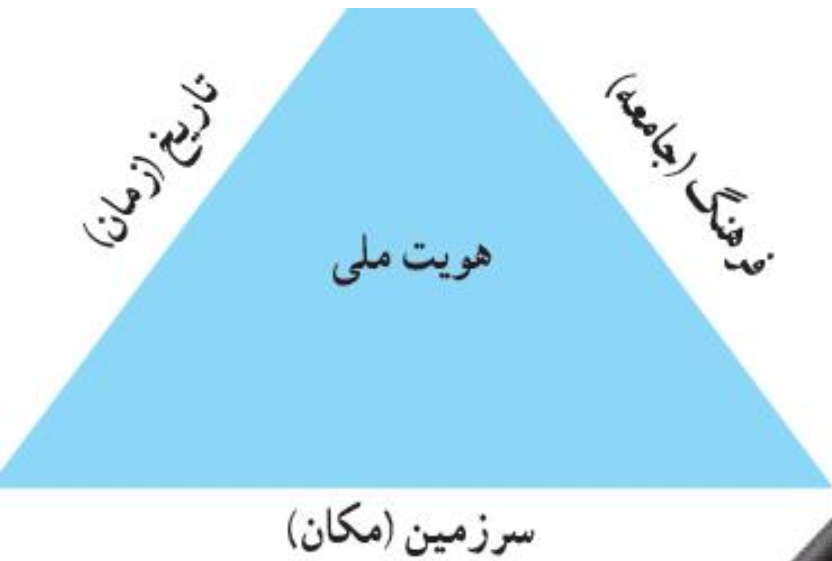
جواب ۹

ملت جمعیتی است که در قلمرو یک سرزمین مشخص مستقر شده و دارای اشتراکات تاریخی، زبانی، مذهبی، اقتصادی و ارمان‌های مشترک است.

۱۰- عمده ترین عناصر هویت یک ملت را نام ببرید.

جواب ۱۰

فرهنگ، تاریخ (زمان) و سرزمین (مکان) عمده ترین عناصر هویت یک ملت هستند.

هویت ایرانی

اگر از ما پرسند «کیستی» ویژگی‌های فردی و اجتماعی خود را بیان می‌کنیم. حال اگر از هویت ملی ما سؤال کنند، مهم‌ترین ویژگی‌های مشترک جامعه ایرانی را که با آنها شناخته می‌شویم، برمی‌شماریم.

نکته

۱۱- مهمترین ویژگی های مشترک جامعه ایرانی (هویت ایرانی) کدامند؟

جواب ۱۱

۱- ما در سرزمین ایران زندگی می کنیم

۲- ما مسلمانیم

۳- ما تاریخ کهن و میراث فرهنگی غنی داریم

۴- زبان مشترک ما فارسی است

۵- انقلاب اسلامی نمایانگر آرمان های والای جامعه ما است

۱- مادر سرزمین ایران زندگی می‌کنیم

سرزمین از مهم‌ترین عناصر شکل‌دهندهٔ هویت ملی است. برای مردمی که در یک سرزمین زندگی می‌کنند، سرزمین یا وطن ارزشی متفاوت با سایر مکان‌ها دارد و احساس خاصی در آنها به وجود می‌آورد؛ به گونه‌ای که وظیفهٔ خود می‌دانند از آن تا پای جان دفاع کنند. از نظر جغرافیای تاریخی* مردم ایران از گذشته‌های دور در سرزمینی که فلات ایران نامیده می‌شود و ایران امروزی قسمت عمده آن است، ساکن شده‌اند و ملت ایران را شکل داده‌اند. در متون کهن ایران باستان، از سرزمین ما به «ایران شهر» و «ایران زمین» یاد شده است. براساس آثار تاریخی، برای مردمی که در سرزمین ایران زندگی می‌کرده‌اند، همواره حفظ مرزها و محدودهٔ جغرافیایی اهمیت داشته و این موضوع را در آثار ادبی و هنری بسیاری نیز می‌توان یافت.

۱۲- چرا سرزمین از مهمترین عناصر شکل‌دهنده هویت ملی است؟

جواب ۱۳

۲- ما مسلمانیم

دین از ارکان مهم هویت است. بیش از ۹۸ درصد مردم ایران مسلمان اند. فرهنگ مردم ما بر اساس دین اسلام است و عقاید و ارزش‌ها و حتی نظام سیاسی و قوانین امروز ما از دین اسلام نشئت می‌گیرد. زندگی ما ایرانیان با دین اسلام عجین شده است. دین اسلام همچنین موجب پیوند ما با جهان اسلام یعنی مسلمانانی است که در سایر نقاط جهان زندگی می‌کنند.

البته اقلیت‌های دینی زردشتی، مسیحی و کلیمی هم در کشور ما ضمن پیروی از دین خود، هویت و فرهنگ

ایرانی را حفظ نموده و همواره از سرزمین ایران در برابر هجوم بیگانگان دفاع کرده‌اند.

۱۳- دین در هویت ایرانی چه جایگاهی دارد؟

۱۴- چرا ما ایرانیان می توانیم به تاریخ و میراث فرهنگی خود به عنوان هویت ایرانی افتخار کنیم؟

۳- ما تاریخ کهن و میراث فرهنگی غنی داریم

جواب ۱۴

تاریخ و سرنوشت مشترک از دیگر عناصر مهم هویت ملی است. ایران جایگاه تمدن های باستانی بوده است و بیش از چند هزار سال قدمت دارد. در دوره باستان، حکومت های قدرتمندی در این سرزمین به وجود آمده اند. قلمرو پهناوری را در اختیار داشته اند. در سال هفتم با دستاوردهای علمی و ابتکارات ایرانیان باستان و نیز هنر و معماری آنان آشنا شدید. در دوران باستان اغلب ایرانیان از عقاید و ارزش های دین زردشت پیروی می کردند.

پس از ورود اسلام به ایران، عقاید و ارزش های اسلامی دگرگونی بزرگی در فرهنگ ایرانیان پدید آورد. البته دسته ای از رسوم و آیین های ایرانیان مانند جشن نوروز که مغایرتی با تعالیم اسلام نداشتند، برجاماندند و ادامه یافتند.

پذیرش اسلام، ایران را به جهان اسلام پیوند زد و ایرانیان با بهره گیری از تعالیم اسلام در شکوفایی و گسترش تمدن اسلامی نقش مهمی ایفا کردند. به قول استاد شهید مرتضی مطهری، «ایرانیان از دین اسلام نیرو و حیات گرفتند و هم نیرو و حیات خود را صرف خدمت به آن کردند».

در دوره هایی از تاریخ که اقوام مهاجم چون مغول ها و تیموریان به ایران هجوم آوردند، ایرانیان توانستند آنها را تحت تأثیر فرهنگ اسلامی و ایرانی خود قرار دهند.

جواب ۱۵

۴- زبان مشترک ما فارسی است

عنصر مهم دیگری که در تکوین هویت ملی نقش دارد،

زبان مشترک است که میراث فرهنگی با آن آموخته می‌شود و انتقال

می‌یابد. زبان فارسی ریشه در تمدن ایران باستان دارد اما در دوران

پس از اسلام نیز تداوم یافت و به عنوان زبان آموزشی و اداری به

کار رفت. دانشمندان و بزرگان دوره اسلامی صدها اثر علمی و

ادبی و هنری به این زبان پدید آورده‌اند؛ تا جایی که می‌توان زبان

فارسی را زبان دوم جهان اسلام دانست. زبان فارسی همچنین

همواره عامل وحدت اقوام ایرانی بوده است و آنها ضمن استفاده

از زبان محلی خود، ده‌ها اثر ادبی و علمی و فرهنگی به زبان فارسی

پدید آورده‌اند.

**۱۵- اهمیت زبان فارسی
در هویت ایرانی تا چه
اندازه است؟**

۱۶- چرا انقلاب اسلامی جزیی از هویت ایرانی می باشد؟

جواب ۱۶

۵- انقلاب اسلامی نمایانگر آرمان‌های و الای جامعه ماست

امسال با مطالعه تاریخ معاصر ایران بی بردید که در دو بیست سال اخیر کشور ما علاوه بر استبداد داخلی با سیاست‌های دولت‌های استعمارگر غربی (اروپا و آمریکا) روبه‌رو بوده است. در این مدت طولانی مردم ایران با ظلم و ستم داخلی و خارجی به مبارزه پرداختند که سرانجام به انقلاب اسلامی منجر شد.

در این انقلاب، مردم ایران به جای دنباله‌روی از فرهنگ بیگانگان به فرهنگ و هویت اسلامی خود بازگشتند و با بهره‌گیری از ارزش‌های دینی خود، خواستار استقلال، آزادی و جامعه‌ای اسلامی شدند. امروزه آرمان‌های انقلاب اسلامی الهام‌بخش مسلمانان جهان قرار گرفته است.